

400 i 409) dona com alqueries de Castelló de Borriana. Ara bé Borriana és a poc més de 20 k. de les Valls de Segó.

ETIM. És clar que (1) i (2) són compostos de *Beni-* amb un NL àrab. Puiç que en les mencions antigues de tots aquests llocs alterna *-ba-* amb *-fa-* i amb *a* sense consonant, és segur que no poden venir d'una base amb *f* originària, però sí d'un ètmon amb *h*, *b* o *β*. Cal negar, doncs, que pugui tractar-se d'un nom àrab amb *f*, per més que J. Ribera (*Dis. y Op.* II, 214) en la seva llista sumària de NLL valencians provinents de tribus aràbigues, formats amb *Beni-*, diu «los *Benifairó* dieron nombre a varios lugares de la provincia y de ellos tenemos noticia de haber salido un célebre alcalde de Murviedro, originario de On-¹⁵ da», llocs que lliguen molt bé amb la situació de les Valls de Segó i amb la dels d'aquelles dades castel·lenques. Tàcitament ja rectifica aquesta *-f-*, Chabàs, en parlar, en la seva visita a Valldigna, de «los *Beni-Jairón* célebres en nuestra historia» (*El Arch.* III, 292,²⁰ emprant la *j* castellana com símbol de *β*).

L'Oliver-Asín tot citant Ribera interpreta que vol dir (*Beni-*)*Hairún*, amb *h*, i pel que fa a aquesta consonant, i no *f* podria tenir encert, per la raó ja expressada; i també perquè l'arrel *byr* ha estat molt fecunda en àrab, més que no pas *byr* (*byr* a penes existeix). Podria ser, doncs, un NP derivat en *-ún* d'aquella arrel? ¹ De fet, però, no es troba cap confirmació de l'existència d'aqueix derivat antroponímic (no en Hess, Littmann ni *GGAlg.*); i d'altra banda així serien inexplicables les variants en *-én* o *-é* que hem documentat repetidament, en els docs. relatius a (2) i llocs veïns en els aa. 1252 i 1279 i en quatre passatges del *Rept.*

En canvi tot s'explica si admetem que es tractava d'un plural àrab, funció en la qual alternaven *-in* i *-ún* des de l'àrab clàssic [allí com a compl. i subjecte] fins al vulgar hispànic, on apareixen sovint confosos amb la mateixa funció: *-rún* ha donat les formes del tipus *Benifairó(n)*, mentre que *-rín* anava a parar a *-re(n)*, a causa de l'obertura de timbre que causa en àrab la *r*. I és que en realitat es tracta del substantiu-adjectiu *ḥair* de l'àrab comú, sinònim de 'bo' i de 'bé': *ḥair* *RMa* s. v. *bonum* i *bene faceere*; definit en tots els diccs. generals, «bon, vertueux, excellent» i «bien, qui est bon».

És un mot que també intervingué en la formació de NPP (*Hair* i *Bel-Hijr* a Algèria), però especialment *Hair allab* (Hess, 21b, i Huber el troba en 4 llocs en el seu *Voyage en Arabie*, 1891, pp. 8, 151, 155, 186); o sigui, pròpiament 'el Bé de Déu'. Llavors concloem: en el nom dels *beni-ḥairún*, *-rín*, el mot *ibn* (pl. *beni*) no té el valor de 'fill' o 'fills' sinó el de mer exponent semàntic, segons el conegut idiotisme de l'àrab tagarí (*DECat*, s. v. *fill*) 'els del Bé', 'els de la justícia'.

¹ Fantàstic, i fonèticament impossible, el supòsit del xarlatan Escolano, que vinguin d'un *Fauró* relacionat amb el nom del poble veí *Faura*.

FAITANAR

Sèquia de l'Horta de València.

PRON.: *faitanár*, oït a Mislata i a Xirivella, 1962 (xxx, 132, 133, 134); a J.G.M. li donen *El Faitanar*, com a sèquia, a Patraix (1963), partint terme amb Xirivella. A mi m'ho donaren també com a nom d'una partida de Xirivella; i SGuarner dona el despoblat de *Faitanar* com agre. de Paiporta (*Pobles Val. parlen*, III, 99).

ETIM. Arab *faïd an-naḥr* 'la crescuda del riuert'. Aquell mot àrab és el que ha donat el nom de la sèquia d'*Alfait* (Madoz) que parteix de Massalavés i Alberic, com s'ha explicat s. v. La *-t* s'explica com a fruit del *d* emfàtic de l'àrab, sovint confós amb el *t*, majorment en posició final de mot en què el català ha ensordit totes les consonants sores; el *naḥr* del compost és el mateix mot que entra en la composició de *montab an-naḥr*, d'on *Montaverner*: el *h*, aspirada levíssima, que en *Montaverner* ha permès la pron. *ā* de la vocal aràbiga, en part es degué emmudir del tot, i llavors la influència de la *r* ha fet que en *Faitanar* restés com a *a*, ben oberta.

És possible que vingui també d'aquesta arrel un NP *Faitó* d'un doc. tortosí *En P. Faitó* en doc. de 1340 (*BABL* XI, 395) suposant, p. ex., un malnom d'un guarda-sèquies 'el *faïdún*', 'el de les plenes sèquies' (cf. *El Fideu* i *Alfaide* com a nom de sèquies en l'art. *Alfait*); passat que vingué d'un pl. en *-ún* del NP *Fayyād* que registra Hess (45) o de l'arrel *fid* de la qual troben algun antropònim Littmann (81) i el *GGAlg.* Difícil cap relació amb un *animal faiton* de certa cançó popular (*DECat* IV, 158a13) que sembla forma corrompuda per la transmissió folklòrica.

FAITÚS o FAITÚ

Nom de diversos paratges de les valls de Camprodon i de Cerdanya.

(1) *Faitús*, veïnat agre. a Llanars, en una vall que desemboca al Ter per l'esq., immediatament després del poble de Llanars, uns 5 k. al NNO. de Camprodon.

PRON. LOCAL: *faïtús*, a Camprodon, Casacuberta 1920; Cor. id., 1931, a les masies damunt del veïnat; 1935 a Llanars; 1970 a Vilallonga. Segons *GGC*, uns 80 habitants.

MENTIONS ANT. 1333: Jacobi B. de *Rieria de Feytur*, en el quadern de Mn. Julià Pasqual, dels documents que ell trobava en arxius particulars a Camprodon i masos de la vall de Vilallonga (fº 36r); en un altre passatge, en un doc. de cap al S. XVI dubtava en la lectura d'una lletra final «de *faïtuz*» o semblant.

⁵⁵ En altres que em comunicà: 1640: «a Vilallonga fou enterat M.V. del veynat de *Faytq*»: *q* ha de ser la sigla de *-us*, i potser era això mateix en el doc. anterior, o bé hi ha aquí un rastre de la *-R* etimològica (*FRACTURIS*); 1576: enterrada la muller d'un «pagès del veynat de *Faytus*».